گزارش

«آرمان ملی» تحولات پیرامون برجام در راستای مذاکرات ۸ آذر را بررسی می‌کند

احیای برجام در گرو لغو تحریم‌ها

کاخ سفید: دیپلماسی شکست نخورد، از دیگر گزینه‌ها استفاده می‌کنیم

آرمان ملی- سهیل ثابت: کمتر از یک هفته دیگر مذاکرات احیای برجام در وین آغاز به کار خواهد کرد. طرفین مذاکره بر پایه رسیدن به توافقی خوب و مطلوب تلاش خواهند نمود. این در حالی است که هنوز رویکرد منسجم و مشخصی از سوی برخی طرف‌ها همچون ترویکای اروپایی در خصوص مذاکرات پیش رو و نیل به توافق اعلام نشده است و هر روز شاهد اظهارنظرهای جدیدی از سوی مقامات اروپایی هستیم. آمریکایی‌ها نیز همچنان با موضع تهدید و فرصت پیش می‌آیند اما رویکرد ایران کاملا مشخص است و آنطور که ذوالنوری عضو کمیسیون امنیت ملی مجلس گفته ماموریت تیم مذاکره کننده صرفا اجرای برجام و لغو تحریم‌ها خواهد بود.

چالش برجام

شاید بدبین ترین موافقان توافق هسته‌ای میان ایران و ۵+۱ نیز فکرش را نمی‌کردند که شرایط برجام طی چند سال بدین صورت دگرگونه شود و طرفین به جایی برسند که آمریکا از توافق خارج شود، ترویکای اروپا به همراه روسیه و چین به وظایف و تعهدات خود در ذیل برجام عمل نکنند و ایران نیز متقابلا گام‌هایی در جهت عقب نشینی از وظایف و تعهدات خود در برجام بردارد و در نهایت این بار ایران ۴+۱ درصدد انجام مذاکرات برای احیای برجام باشند. آنچه مسلم است امروز طرفین برجام به خوبی می‌دانند که برای چه مذاکره می‌کنند و طرفین مقابل نیز چه خواسته‌هایی دارند. به عبارت دیگر تفاوت این دور و از مذاکرات با سایر ادوار مذاکراتی در خصوص برجام این است که در این دوره مطالبات و اهداف مشخص است و قرار نیست که بر روی مسائل دیگر با جدید مذاکره‌ای صورت بگیرد. از همین رو است که مقامات کشورمان نیز بر لزوم عدم طولانی و فرسایشی شدن مذاکرات تاکید دارند. این در حالی است که نوع رویکرد غربی‌ها به خصوص ترویکای اروپایی در مذاکرات پیش رو چندان مشخص نیست، چراکه آنها از طرفی به دنبال احیای برجام و توافق در مذاکره هستند اما از طرف دیگر موضع محکمی در خصوص لغو تحریم‌های ایران از سوی آمریکا و پذیرفتن درخواست‌های آمریکا ایران به دنبال این نشان می‌دهد که فوریتی در این خصوص احساس نمی‌کند و می‌خواهد با هم‌برهای فشار بیشتری وارد مذاکره با غرب شود. این نکته را در اظهارات مقامات کشورمان نیز می‌توان به وضح مشاهده کرد که برجام اولویت سیاست خارجی نیست یا معیشت مردم را به مذاکرات گره نمی‌زنیم. با این حال باید دید ایران و سایر طرف‌های برجام برای نیل به یک توافق خوب و مطلوب چگونه در مذاکرات حاضر شده و آن را پیش خواهند برد.

نقد کردن چک نسیه

یک عضو کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس با اشاره به دور جدید مذاکرات ایران و ۱+۴ در وین اظهار داشت: مذاکره دو طرف دارد یک طرف آن ایران است، لذا ما هر چه بگوییم پنجاه درصد موضوع است، چون رفتار طرف مقابل دست ما نیست. مجتبی ذوالنوری با بیان این مطلب گفت: آنچه مسلم است این که جمهوری اسلامی به دنبال این است چک نسیه برجام را نقد کند، چراکه هزینه‌های آن را داده است؛ پس اگر کسانی اتهام بزنند که جمهوری اسلامی برای احیای برجام اراده‌ای ندارد این اتهام واهی و ظالمانه است. اراده ما احیای برجام است. وی ادامه داد: ما دنبال وقف کشی و فرسایشی شدن موضوع نیستیم. فرسایشی شدن یعنی سردرگمی در حوزه اقتصاد داخلی و بلاتکلیف ماندن مردم و اقتصاد. هدف ما وقت کشی نیست اینکه ما بخواهیم اطاله دهیم و وقت را تلف کنیم ادعای درستی نیست. نماینده قم در مجلس تاکید کرد: ایران به دنبال توافق با هر قیمتی نیست بلکه به دنبال توافقی است که منافع اش را تامین کند، ما مذاکره برای مذاکره نمی‌کنیم؛ بلکه مذاکره برای خروجی و نتیجه انجام می‌دهیم؛ این اراده ماست نه شرطی اضافه بر برجام مطرح کردیم و نه شرطی اضافه بر برجام را می‌پذیریم.

مواضع متناقض

مواضع متناقض آمریکایی‌ها در خصوص برجام و ایران تازگی ندارد و بارها از سوی مقامات مختلف آمریکایی شاهد سیاست یکی به نعل و یکی به میخ بوده‌ایم و هنوز موضع قاطعانه‌ای از آنها در مخالفت با موافقت صرف با مذاکرات در جهت رسیدن به توافق ندیده‌ایم. در این راستا روز گذشته یک مقام ارشد شورای امنیت ملی کاخ سفید در جمع حاضران در نشست امنیتی مناما اظهار داشت: رویکرد ما در قبال ایران که یک دشمن اعلام شده است، مبتنی بر یک اصل مورد آزمون و بنیادی است: یک دیپلماسی مبتنی بر بازدارندگی و کاهش تنش. برت مک گورک گفت: هیچ یک از این دو نمی‌تواند بدون دیگری کارساز و موثر باشد. برای این اصول سه هدف فوری وجود دارد: اول، ممانعت از دستیابی ایران به سلاح اتمی. ما به شدت نگران هستیم و بقیه جهان هم باید درباره افزایش چشمگیر و شدید برنامه هسته‌ای ایران از زمان خروج دولت قبلی از برجام نگران باشد. وی ادامه داد: رئیس‌جمهور بایدن اعلام کرد و او واقعا به این حرف باور دارد که ما به دیپلماسی متعهد هستیم، اما ما همچنین برای دیگر گزینه‌ها در صورت شکست دیپلماسی هم آماده هستیم.

◆ در شرایط که ایران و کشورهای غربی به اولین دور مذاکرات هسته‌ای در دولت رئیسی نزدیک می‌شوند آمریکا پیشنهاد توافق موقت را به ازای آزاد کردن برخی از دارایی‌های ایران مطرح کرده است، طرح توافق موقت در حالی که دولت رئیسی عنوان می‌کند آمریکا باید همه تحریم‌ها را بردارد چه چشم‌اندازی را پیش روی مذاکرات هسته‌ای قرار می‌دهد؟

در شرایط کنونی آمریکا ایران رابه اتلاف وقت در مذاکرات هسته‌ای متهم می‌کند تا بتواند در این فاصله به اهداف خود دست پیدا کند. کشورهای اروپایی نیز تا حدودی با رویکردی که آمریکا در مقابل ایران در پیش گرفته همراه شده‌اند. آمریکا برای رسیدن به مقاصد خود لایی قوی را آغاز کرده و حتی رایرت مالی با مقامات چین و روسیه نیز در این زمینه دیدارهایی را انجام داده است. از سوی دیگر وی با کشورهای عربی منطقه، شورای همکاری خلیج فارس واردن نیز لایی کرده تا کاملاً ایران را تحت فشار قرار دهند. هدف از این تحت فشار قرار دادن نیز این است که اگر شرایطش مهیا شود مکانیسم ماشه را برگرداند. اینکه طرح توافق موقت از سوی آمریکا مطرح می‌شود در چارچوب تلاش‌هایی است که تاکنون انجام داده‌اند. به نظر می‌رسد آمریکا به دنبال این است که به برجام بازگردد و از طریق به مکانیسم ماشه ایران را به صورت کامل تحت فشار قرار بدهند. در شرایط کنونی که آمریکا به صورت غیرمستقیم با ایران موضوع اعتماد مطرح نیست و همه با ظن و گمان به هم نگاه می‌کنند. آمریکا و کشورهای اروپایی نیز با شک و تردید به رویکرد ایران نگاه می‌کنند و این موضوع را در دیدارهایی که آقای باقری با مقامات کشورهای اروپایی داشته به وی انتقال داده‌اند. این در حالی است که از دیدگاه تحلیل گران داخلی ایران برای مذاکرات هسته‌ای طرحی نداشته و تنها شروطی را مطرح کرده که این شروط نیز قابل تحقق نیست. ایران عنوان می‌کند آمریکا باید همه تحریم‌ها را بردارد. این موضوع هم شامل تحریم‌های مرتبط با فعالیت‌های هسته‌ای و هم تحریم‌هایی که به مسائل حقوق بشر و تروریسم مربوط می‌شود. از سوی دیگر ایران خواستار این است که آمریکا باید به ایران زمان بدهد که راستی آزمایی کند که آیا تحریم‌ها در واقع برداشته شده است. سومین شرط ایران نیز این است که رئیس جمهور فعلی آمریکا باید تعهد بدهد که وی و روسای جمهور بعدی از برجام خارج نشوند. ایران همچنین مدعی است که آمریکا باید در قبال خروج از برجام به ایران خسارت بپردازد.

◆ آیا شـروطی که ایـران قـرار داده منطبق بر واقعیت‌های مذاکره و رویکردی است کـه آمریکا و کشورهای اروپایی در ده‌های گذشته علیه ایران در پیش گرفته‌اند؟

دولت گمان می‌کند این شروط حق ایران است و باید حق ایران در مذاکرات لحاظ شود. این در حالی است که هم رئیس جمهور آمریکا و هم دیگر مقامات مرتبط عنوان کرده‌اند که این موضوع امکان پذیر نیست که ایران بخواهد تعهد بگیرد که رئیس جمهور بعدی از برجام خارج نشود. این موضوع نیز باید به تأیید کنگره برسد. کنگره نیز زمانی می‌تواند این تأیید را بدهد که دو سوم آرا را در اختیار داشته باشد. در شرایط کنونی دموکرات‌ها یک اکثریت شکننده‌ای را در کنگره آمریکا در اختیار دارند و اختلاف رأی آنها حتی گاهی به یک رأی می‌رسد. این طرح تنها در شرایطی تصویب خواهد شد که دو سوم آرای نمایندگان را در سنا و مجلس نمایندگان به دست بیاورد که عملاً تصویب چنین طرحی امکان پذیر نیست. موضوع دیگر به نحوه راستی آزمایی باز می‌گردد که به چه شکلی خواهد بود. در چنین شرایطی شروطی که ایران مطرح می‌کند به همراه تلاش‌هایی که آمریکا برای تحت فشار قرار دادن ایران انجام می‌دهد به همراه تحریکاتی که اسرائیل برعلیه ایران انجام می‌دهد حکایت از این دارد که ایران در حال وقت کشی است و زمان را از دست می‌دهد. از نگاه تحلیل گران داخلی نیز دولت رئیسی سردرگم است و نمی‌داند به دنبال چه هدفی است. به هر حال دولت رئیسی برخاسته از جریانی است که با برجام مخالف بود و امروز نیز قصد دارد به برجام بازگردد

> **اکنون که دولت رئیسی به این نتیجه رسیده که مذاکرات از هشتم آذر از سر گرفته شود تصور طرف مقابل این است که این مذاکره برای مذاکره خواهد بود و مذاکره‌کنندگان ایرانی به وین می‌روند و درباره پرونده هسته‌ای صحبت می‌کنند بدون آنکه نتیجه‌ای به همراه داشته باشد**

◆ چرا آمریکا می‌خواهد نفس ایران را بگیرد؟

در شرایط کنونی ایران از طریق بندر فجیره امارات صادرات نفت خود را انجام می‌دهد. آمریکا قصد دارد در راستای محاصره اقتصادی ایران که ناشی از بازگشت شش قطعنامه شورای امنیت است ایران را تحت فشار قرار بدهند. آمریکا گمان می‌کند ایران در حال وقت کشی است و به همین دلیل به دنبال اجرای «پلن بی» است. آمریکا فکر می‌کند ایران در حال خرید زمان است تا به مقاصدی دست پیدا کند. از نگاه آمریکا ایران به دنبال این است که به سلاح هسته‌ای نزدیک شود. این در حالی است که مقامات ایران با استناد به فتوای رهبر انقلاب مبنی بر حرام بودن بمب هسته‌ای عنوان می‌کنند ایران در این مسیر حرکت نمی‌کنند. با این وجود آمریکا به حرف ایران اعتماد ندارد و گمان می‌کند ایران در مسیر ساخت بمب هسته‌ای حرکت می‌کند. در مذاکرات بین‌المللی معمولاً حق ایران است و باید حق ایران در مذاکرات لحاظ شود. این در حالی است که هم رئیس جمهور آمریکا و هم دیگر مقامات مرتبط عنوان کرده‌اند که این موضوع امکان پذیر نیست که ایران بخواهد تعهد بگیرد که رئیس جمهور بعدی از برجام خارج نشود. این موضوع نیز باید به تأیید کنگره برسد. کنگره نیز زمانی می‌تواند این تأیید را بدهد که دو سوم آرا را در اختیار داشته باشد. در شرایط کنونی دموکرات‌ها یک اکثریت شکننده‌ای را در کنگره آمریکا در اختیار دارند و اختلاف رأی آنها حتی گاهی به یک رأی می‌رسد. این طرح تنها در شرایطی تصویب خواهد شد که دو سوم آرای نمایندگان را در سنا و مجلس نمایندگان به دست بیاورد که عملاً تصویب چنین طرحی امکان پذیر نیست. موضوع دیگر به نحوه راستی آزمایی باز می‌گردد که به چه شکلی خواهد بود. در چنین شرایطی شروطی که ایران مطرح می‌کند به همراه تلاش‌هایی که آمریکا برای تحت فشار قرار دادن ایران انجام می‌دهد به همراه تحریکاتی که اسرائیل برعلیه ایران انجام می‌دهد حکایت از این دارد که ایران در حال وقت کشی است و زمان را از دست می‌دهد. از نگاه تحلیل گران داخلی نیز دولت رئیسی سردرگم است و نمی‌داند به دنبال چه هدفی است. به هر حال دولت رئیسی برخاسته از جریانی است که با برجام مخالف بود و امروز نیز قصد دارد به برجام بازگردد

◆ در شرایط که ایران و کشورهای غربی به اولین دور مذاکرات هسته‌ای در دولت رئیسی نزدیک می‌شوند آمریکا پیشنهاد توافق موقت را به ازای آزاد کردن برخی از دارایی‌های ایران مطرح کرده است، طرح توافق موقت در حالی که دولـت رئیسی عنوان می‌کند آمریکا باید همه تحریم‌ها را بردارد چه چشم‌اندازی را پیش روی مذاکرات هسته‌ای قرار می‌دهد؟

در شرایط کنونی آمریکا ایران رابه اتلاف وقت در مذاکرات هسته‌ای متهم می‌کند تا بتواند در این فاصله به اهداف خود دست پیدا کند. کشورهای اروپایی نیز تا حدودی با رویکردی که آمریکا در مقابل ایران در پیش گرفته همراه شده‌اند. آمریکا برای رسیدن به مقاصد خود لایی قوی را آغاز کرده و حتی رایرت مالی با مقامات چین و روسیه نیز در این زمینه دیدارهایی را انجام داده است. از سوی دیگر وی با کشورهای عربی منطقه، شورای همکاری خلیج فارس واردن نیز لایی کرده تا کاملاً ایران را تحت فشار قرار دهند. هدف از این تحت فشار قرار دادن نیز این است که اگر شرایطش مهیا شود مکانیسم ماشه را برگرداند. اینکه طرح توافق موقت از سوی آمریکا مطرح می‌شود در چارچوب تلاش‌هایی است که تاکنون انجام داده‌اند. به نظر می‌رسد آمریکا به دنبال این است که به برجام بازگردد و از طریق به مکانیسم ماشه ایران را به صورت کامل تحت فشار قرار بدهند. در شرایط کنونی که آمریکا به صورت غیرمستقیم با ایران موضوع اعتماد مطرح نیست و همه با ظن و گمان به هم نگاه می‌کنند. آمریکا و کشورهای اروپایی نیز با شک و تردید به رویکرد ایران نگاه می‌کنند و این موضوع را در دیدارهایی که آقای باقری با مقامات کشورهای اروپایی داشته به وی انتقال داده‌اند. این در حالی است که از دیدگاه تحلیل گران داخلی ایران برای مذاکرات هسته‌ای طرحی نداشته و تنها شروطی را مطرح کرده که این شروط نیز قابل تحقق نیست. ایران عنوان می‌کند آمریکا باید همه تحریم‌ها را بردارد. این موضوع هم شامل تحریم‌های مرتبط با فعالیت‌های هسته‌ای و هم تحریم‌هایی که به مسائل حقوق بشر و تروریسم مربوط می‌شود. از سوی دیگر ایران خواستار این است که آمریکا باید به ایران زمان بدهد که راستی آزمایی کند که آیا تحریم‌ها در واقع برداشته شده است. سومین شرط ایران نیز این است که رئیس جمهور فعلی آمریکا باید تعهد بدهد که وی و روسای جمهور بعدی از برجام خارج نشوند. ایران همچنین مدعی است که آمریکا باید در قبال خروج از برجام به ایران خسارت بپردازد.

◆ آیا شـروطی که ایـران قـرار داده منطبق بر واقعیت‌های مذاکره و رویکردی است کـه آمریکا و کشورهای اروپایی در ده‌های گذشته علیه ایران در پیش گرفته‌اند؟

دولت گمان می‌کند این شروط حق ایران است و باید حق ایران در مذاکرات لحاظ شود. این در حالی است که هم رئیس جمهور آمریکا و هم دیگر مقامات مرتبط عنوان کرده‌اند که این موضوع امکان پذیر نیست که ایران بخواهد تعهد بگیرد که رئیس جمهور بعدی از برجام خارج نشود. این موضوع نیز باید به تأیید کنگره برسد. کنگره نیز زمانی می‌تواند این تأیید را بدهد که دو سوم آرا را در اختیار داشته باشد. در شرایط کنونی دموکرات‌ها یک اکثریت شکننده‌ای را در کنگره آمریکا در اختیار دارند و اختلاف رأی آنها حتی گاهی به یک رأی می‌رسد. این طرح تنها در شرایطی تصویب خواهد شد که دو سوم آرای نمایندگان را در سنا و مجلس نمایندگان به دست بیاورد که عملاً تصویب چنین طرحی امکان پذیر نیست. موضوع دیگر به نحوه راستی آزمایی باز می‌گردد که به چه شکلی خواهد بود. در چنین شرایطی شروطی که ایران مطرح می‌کند به همراه تلاش‌هایی که آمریکا برای تحت فشار قرار دادن ایران انجام می‌دهد به همراه تحریکاتی که اسرائیل برعلیه ایران انجام می‌دهد حکایت از این دارد که ایران در حال وقت کشی است و زمان را از دست می‌دهد. از نگاه تحلیل گران داخلی نیز دولت رئیسی سردرگم است و نمی‌داند به دنبال چه هدفی است. به هر حال دولت رئیسی برخاسته از جریانی است که با برجام مخالف بود و امروز نیز قصد دارد به برجام بازگردد

◆ طی چند وقت اخیر شاهد برخی انتصاب‌های فامیلی در دولت بودیم که بازتاب‌ها و واکنش‌های بسیاری در پی داشت ارزیابی شما از این موضوع چگونه است؟

انتصاب‌های فامیلی در کشور ما قدمت دارد. مختص این دولت هم نیست و در گذشته هم بوده و ریشه این نوع انتصابات برمی‌گردد به ضعف احزاب سیاسی که به اصطلاح کادر مورد نیاز را برای اداره کشور تامین بکنند. یکی از کارکردهای احزاب سیاسی کادرسازی است و پرورش کادر مورد نیاز برای اجرای برنامه‌هاست. حزب یک باشگاه سیاسی است که هم برنامه‌های اداره کشور را الله و تولید می‌کند و هم افراد لازم را برای اجرای آن برنامه‌ها و متناسب با آن دیدگاه خودش پرورش می‌دهد. در کشورما احزاب این کارکردهای حزبی خودشان را ندارند و چون کارکردهای حزبی مناسبی ندارند به اصطلاح یک جلوه ضعیفی از تفکرات و اندیشه‌های حزبی در زمان انتخابات مشاهده می‌کنیم و تا انتخابات بعدی احزاب به کما می‌روند. در مجموع می‌شود گفت این ضعیف‌ترین شکل فعالیت حزبی است که در کشور داریم. در کشورهایی که به لحاظ سیاسی توسعه یافته هستند احزاب بعد از موفق شدن می‌آیند بر امور نظارت می‌کنند و دوما علاوه بر نظارت‌هایی که می‌کنند، کادرهای مورد نیاز را هم در اختیار سیاستمداران قرار می‌دهند. اما متاسفانه در کشور ما این مشکل وجود دارد و احزاب، احزاب نحیف هستند که متاسفانه کار ویژه‌های خودشان را نمی‌توانند به درستی انجام بدهند. باید بازسازی مناسبی از احزاب در هر دو طیف چپ و راست انجام بگیرد، به گونه‌ای که بتوانند احزابی به معنای واقعی کلمه بسازند که هم کادر مورد نیاز برای اداره کشور در این احزاب پرورش داده شود و هم برنامه‌های مناسبی برای مدیریت کشور ارائه بشود.

◆ آیا انتصاب‌های فامیلی عامل مهاجرت نیست؟

بحث مهاجرت خیلی فراتر از این مسأله است و نمی‌شود آن را به چند انتصاب فامیلی ارتباط داد. بحث مهاجرت ناشی از این است که متاسفانه نخبگان ما متناسب با شأن و جایگاهی که دارند در مجموع مورد استفاده قرار نمی‌گیرند. قوانین کشور در این زمینه ضعیف دارند. بررسی کنید چند درصد از افرادی که رتبه‌های زیر ۵۰۰ در آزمون سراسری را کسب کردند، چند درصد از کسانی که رتبه‌های تک رقمی را کسب کرده‌اند در مناصب بالای کشوری هستند و چند درصد از این افراد موفق می‌شوند شغلی متناسب با تخصص خودشان پیدا بکنند. واقعا در مجموع مورد استفاده قرار نمی‌گیرند. در مجموع از ۴۲۰۰ نفر شرایط فعلی تا زمانی که اقتصاد به ثباتی نرسد به مصلحت کشور نیست و باعث قربانی شدن طیف وسیعی از طبقات پایین جامعه می‌شود. در مجموع از ۴۲۰۰ یک حالت مساعدت خاصی است برای طبقات پایین جامعه و اگر بعضی‌ها با این ادعا که این از فساد اور است به تقابل برخواسته‌اند می‌شود سازوکارهایی را در نظر بگیرند که جلوی فساد را بگیرند و این ارز را به بخش دولتی اختصاص بدهند که آن ماجرایی را بخش دولتی تامین کند تا جلوی فساد که بعضی‌ها در مخالفت با آن بیان می‌کنند، جلوگیری شود. در کل حذف آن در شرایط فعلی به مصلحت نیست و یک وضعیت بدتری را برای اقشار پایین‌تر جامعه به دنبال خواهد داشت.

◆ اتفاقات حول محور انتخاب و معرفی وزیر پیشنهادی آموزش و پرورش را چگونه می‌بینید؟

از حقوق مجلس است که در مورد صلاحیت وزراء تصمیم گیری کند و انچه را که خیر و صلاح مردم و مملکت است را مورد توجه قرار دهد. کسانی هم که برای تصدی پست وزارت معرفی می‌شوند باید حداقل شاخص‌های مورد نیاز را داشته باشند و مجلس هم توان آنها را احراز بکند تا رای اعتماد داده شود. طبیعی است که مجلس در ارتباط با وظایف خودش به شکل مناسبی عمل کند و به نظرم از حقوق نمایندگان است که (البته به معنی وسیع‌تر می‌شود گفت حقوق ملت) در ارتباط با مواردی این شکلی تعارف را کنار بگذارند و آنچه که مصلحت کشور و مملکت هست مورد توجه قرار بدهند. به هر حال نمایندگان مجلس به نوعی اراده مردم هستند و مجلس را خانه ملت تلقی می‌کنند باید خواست ملت و مردم را هم در انتصاب‌ها و قوانین و تمام موارد دیگر به شکل مناسب و شایسته‌ای مورد توجه قرار بدهند و اگر غیر از این باشد باید مجلس را مورد انتقاد قرار داد که به وظایف خودش عمل نکرده است. آنچه که مجلس انجام داده در راستای همان اختیارات نمایندگان در دفاع از حقوق ملت و جایگاه و شأن مجلس بوده و قرار نیست که هر کسی که مورد تایید در دولت باشد، مورد تایید در مجلس باشد. مجلس در اینگونه زمینه‌ها و رای اعتماد به وزراء می‌تواند نظر مستقل و خاص خودش را داشته باشد و این نظر را در رای خودش هم اعمال بکند.

سید جلال ساداتیان در گفت و گو با «آرمان ملی»:

این دولت هم می داند به جز برجام راه دیگری ندارد

آمریکا به دنبال برگرداندن مکانیسم ماشه است

دولت برخاسته از جریانی است که با برجام مخالف بود

دولت هم می‌داند راه دیگری نداریم

ایران برای مذاکرات طرح مشخصی ارائه نداده است

آمریکا به دنبال برگرداندن مکانیسم ماشه است

برخی اجازه ندادند توافق در دولت روحانی صورت بگیرد

آرمان ملی- احسان انصاری: در حالی که تنها چند روز تا آغاز نخستین دور مذاکرات هسته‌ای در دولت رئیسی باقی مانده آمریکا طرح توافق موقت را به ایران پیشنهاد کرده است. در این توافق موقت آمریکا برخی از دارایی‌های ایران را آزاد می‌کند و در مقابل نیز ایران سطح غنی سازی اورانیوم را کاهش می‌دهد. با این وجود آمریکا فعالیت‌های گسترده‌ای را برای تحت فشار قرار دادن ایران آغاز کرده و ایران را متهم به وقت کشی درباره مذاکرات می‌کند. رابرت مالی نماینده ویژه آمریکا در امور ایران با دیدار و رایزنی با مقامات کشورهای مختلف از جمله روسیه و چین و همچنین کشورهای عربی منطقه تلاش می‌کند زمینه‌های اقدامات بعدی آمریکا مانند فعال کردن مکانیسم ماشه و یا ارجاع پرونده هسته‌ای ایران شورای امنیت را فراهم کند. در این زمینه «آرمان ملی» با دکتر سید جلال ساداتیان تحلیل گر روابط بین الملل و سفیر سابق ایران در انگلیس گفت و گو کرده است. در ادامه ماحصل این گفت و گو را می خوانید.

داریوش قنبری در گفت و گو با «آرمان ملی»:

از اول هم دنبال «دولت فراجناحی» نبودید؛ تعارف کردید

◆ ریشه انتصاب‌های فامیلی به ضعف احزاب برمی گردد

◆ حذف ارز ۴۲۰۰ تومانی به مصلحت نیست

عکس: آرمان‌ملی / فاطمه فتاحی

آرمان ملی: بسیاری بر این باورند که امروز شرایط تحریم باعث شده تا همه شئون جامعه و از همه مهم‌تر ساختار اقتصاد کشور تحت تاثیر قرار گیرد و تا زمانی که مساله برجام و تحریم‌ها حل نشود نباید انتظار بهبود شرایط را داشت. برای بررسی شرایط جامعه، عملکرد دولت و مباحث پیرامون انتصاب‌های فامیلی و... «آرمان ملی» با داریوش قنبری، نماینده ادوار مجلس و فعال سیاسی اصلاح‌طلب به گفت و گو پرداخته است که می‌خوانید.

◆ رئیس جمهور از ابتدای روی کار آمدن وعده دولت فراجناحی داده بود اما دولت وی رنگ و بوی فراجناحی ندارد.

با توجه به صحبت‌های آقای رئیسی که اعلام کردند می‌خواهند فراجناحی عمل بکنند این انتظار وجود داشت که از همه ظرفیت‌ها استفاده شود. اصلاح‌طلبان برای تقویت دولت و برای حل مسائل و مشکلات کشور این آمادگی را دارند که به آقای رئیسی کمک کنند و با توجه به شعاری که خود آقای رئیسی هم اعلام کرده‌اند فراجناحی عمل می‌کنند، معنای فراجناحی عمل کردن هم این است که از همه جناح‌ها در درون دولت استفاده شود که به هر حال در مقام عمل این شعار به آن معنی که فراجناحی باشد، دیده نشده است. دولت روحانی را می‌شود یک دولت فراجناحی تلقی کرد در آن دولت اصولگراها و اصلاح‌طلب‌ها همه حضور داشتند. اتفاقا در دولت روحانی که با حمایت اصلاح‌طلبان تشکیل شد عمدتا این اصولگراها بودند که پست‌ها و مناصب را در سطوح عالی و میانی در اختیار داشتند و خیلی توجهی به اصلاح‌طلبان در دولت روحانی نشد و باعث رویگردانی بخش قابل توجهی از اصلاح‌طلبان نیز شد. طبیعی است وقتی یک جریان سیاسی می‌آید و اقداماتی را انجام می‌دهد نیروهای آن جریان انتظاراتی دارند که باید که دیده شود. گرچه اصلاح‌طلبان واقعا بنا بر مسائل و منافع شخصی حمایتی از آقای روحانی نداشتند و صرفا منافع ملی و مصالح کشور را در نظر گرفتند. در کل به شکل مناسبی در دولت روحانی دیده نشدند و پست‌ها و مناصب به طیف مقابل اصلاحات واگذار شد. در دولت سیزدهم که با حمایت اصولگراها شکل گرفت و این حامیان به نوعی اجازه نمی‌دهند در دولت نیروهای دیگر به کار گرفته شوند، اینکه موانع چه است، نمی‌توانم به صراحت اشاره کنم. اینکه آقای رئیسی خودش می‌خواهد و طرفدارانش اجازه نمی‌دهند یا اینکه از اساس آنچه آقای رئیسی مطرح کردند یک تعارف بوده و هدفی برای به کارگیری از همه ظرفیت‌ها را ندارد. طبیعی است که در دولت از جریانی استفاده شود که حامی بودند، به ندرت اتفاق می‌افتد و شاید دولت آقای روحانی یک استثنا بود که از افرادی سمت گرفتند که گرایش آنها در جهت دیگری بود.

◆ طی چند وقت اخیر شاهد برخی انتصاب‌های فامیلی در دولت بودیم که بازتاب‌ها و واکنش‌های بسیاری در پی داشت ارزیابی شما از این موضوع چگونه است؟

انتصاب‌های فامیلی در کشور ما قدمت دارد. مختص این دولت هم نیست و در گذشته هم بوده و ریشه این نوع انتصابات برمی‌گردد به ضعف احزاب سیاسی که به اصطلاح کادر مورد نیاز را برای اداره کشور تامین بکنند. یکی از کارکردهای احزاب سیاسی کادرسازی است و پرورش کادر مورد نیاز برای اجرای برنامه‌هاست. حزب یک باشگاه سیاسی است که هم برنامه‌های اداره کشور را الله و تولید می‌کند و هم افراد لازم را برای اجرای آن برنامه‌ها و متناسب با آن دیدگاه خودش پرورش می‌دهد. در کشور ما احزاب این کارکردهای حزبی خودشان را ندارند و چون کارکردهای حزبی مناسبی ندارند به اصطلاح یک جلوه ضعیفی از تفکرات و اندیشه‌های حزبی در زمان انتخابات مشاهده می‌کنیم و تا انتخابات بعدی احزاب به کما می‌روند. در مجموع می‌شود گفت این ضعیف‌ترین شکل فعالیت حزبی است که در کشور داریم. در کشورهایی که به لحاظ سیاسی توسعه یافته هستند احزاب بعد از موفق شدن می‌آیند بر امور نظارت می‌کنند و دوما علاوه بر نظارت‌هایی که می‌کنند، کادرهای مورد نیاز را هم در اختیار سیاستمداران قرار می‌دهند. اما متاسفانه در کشور ما این مشکل وجود دارد و احزاب، احزاب نحیف هستند که متاسفانه کار ویژه‌های خودشان را نمی‌توانند به درستی انجام بدهند. باید بازسازی مناسبی از احزاب در هر دو طیف چپ و راست انجام بگیرد، به گونه‌ای که بتوانند احزابی به معنای واقعی کلمه بسازند که هم کادر مورد نیاز برای اداره کشور در این احزاب پرورش داده شود و هم برنامه‌های مناسبی برای مدیریت کشور ارائه بشود.

◆ آیا انتصاب‌های فامیلی عامل مهاجرت نیست؟

بحث مهاجرت خیلی فراتر از این مسأله است و نمی‌شود آن را به چند انتصاب فامیلی ارتباط داد. بحث مهاجرت ناشی از این است که متاسفانه نخبگان ما متناسب با شأن و جایگاهی که دارند در مجموع مورد استفاده قرار نمی‌گیرند. قوانین کشور در این زمینه ضعیف دارند. بررسی کنید چند درصد از افرادی که رتبه‌های زیر ۵۰۰ در آزمون سراسری را کسب کردند، چند درصد از کسانی که رتبه‌های تک رقمی را کسب کرده‌اند در مناصب بالای کشوری هستند و چند درصد از این افراد موفق می‌شوند شغلی متناسب با تخصص خودشان پیدا بکنند. واقعا در مجموع مورد استفاده قرار نمی‌گیرند. در مجموع از ۴۲۰۰ در شرایط فعلی تا زمانی که اقتصاد به ثباتی نرسد به مصلحت کشور نیست و باعث قربانی شدن طیف وسیعی از طبقات پایین جامعه می‌شود. در مجموع از ۴۲۰۰ یک حالت مساعدت خاصی است برای طبقات پایین جامعه و اگر بعضی‌ها با این ادعا که این از فساد اور است به تقابل برخواسته‌اند می‌شود سازوکارهایی را در نظر بگیرند که جلوی فساد را بگیرند و این ارز را به بخش دولتی اختصاص بدهند که آن ماجرایی را بخش دولتی تامین کند تا جلوی فساد که بعضی‌ها در مخالفت با آن بیان می‌کنند، جلوگیری شود. در کل حذف آن در شرایط فعلی به مصلحت نیست و یک وضعیت بدتری را برای اقشار پایین‌تر جامعه به دنبال خواهد داشت.

◆ اتفاقات حول محور انتخاب و معرفی وزیر پیشنهادی آموزش و پرورش را چگونه می‌بینید؟

از حقوق مجلس است که در مورد صلاحیت وزراء تصمیم گیری کند و انچه را که خیر و صلاح مردم و مملکت است را مورد توجه قرار دهد. کسانی هم که برای تصدی پست وزارت معرفی می‌شوند باید حداقل شاخص‌های مورد نیاز را داشته باشند و مجلس هم توان آنها را احراز بکند تا رای اعتماد داده شود. طبیعی است که مجلس در ارتباط با وظایف خودش به شکل مناسبی عمل کند و به نظرم از حقوق نمایندگان است که (البته به معنی وسیع‌تر می‌شود گفت حقوق ملت) در ارتباط با مواردی این شکلی تعارف را کنار بگذارند و آنچه که مصلحت کشور و مملکت هست مورد توجه قرار بدهند. به هر حال نمایندگان مجلس به نوعی اراده مردم هستند و مجلس را خانه ملت تلقی می‌کنند باید خواست ملت و مردم را هم در انتصاب‌ها و قوانین و تمام موارد دیگر به شکل مناسب و شایسته‌ای مورد توجه قرار بدهند و اگر غیر از این باشد باید مجلس را مورد انتقاد قرار داد که به وظایف خودش عمل نکرده است. آنچه که مجلس انجام داده در راستای همان اختیارات نمایندگان در دفاع از حقوق ملت و جایگاه و شأن مجلس بوده و قرار نیست که هر کسی که مورد تایید در دولت باشد، مورد تایید در مجلس باشد. مجلس در اینگونه زمینه‌ها و رای اعتماد به وزراء می‌تواند نظر مستقل و خاص خودش را داشته باشد و این نظر را در رای خودش هم اعمال بکند.

◆ در آستانه صد روزگی دولت رئیسی ارزیابی شما از عملکرد این دولت چیست؟

صد روز عمدتا یک دولت برنامه خودش را الله و یک گزارشی از وضعیت گذشته به مردم می‌دهد. یعنی خیلی نمی‌شود از روی یک فعالیت صد روزه به هر حال ارزیابی دقیقی از عملکرد دولت ارائه کرد. در طول این مدت موفقیت‌ها و عدم موفقیت‌های خاصی وجود داشته است. یکی از موفقیت‌ها را واکسیناسیون کرونا باید تلقی کرد بخش قابل توجهی از جمعیت کشور واکسینه شدند که این امر را می‌شود به عنوان یک دستاورد مثبت آقای رئیسی در نظر گرفت. اما در حوزه اقتصاد مشکلات همچنان پابر جا هستند. تورم همچنان روند افزایشی خودش را طی می‌کند. رکود هم حاکم بر اقتصاد کشور است. نرخ برابری پول ملی ما ارزهای خارجی در بدترین وضعیت قرار دارد و ما روز به روز شاهد کاهش ارزش پول ملی در مقایسه با ارزهای خارجی هستیم اینها ناگامی‌های عمده‌ای است که همچنان وجود دارد. تغییر دولت باعث اتفاق خاصی در حوزه اقتصاد نشده است و دولت آقای رئیسی باید در این زمینه توجه بیشتری را داشته باشد، چون دولت ایشان با شعار اقتصاد بر سر کار آمده طوری عمل کند که بتواند به آن انتظاراتی که به وجود آورده، پاسخگو باشد.

**◆ ز